C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1102/24 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Judecător Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

22 ianuarie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
Având în componența sa:
Președintele ședinței: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr.2 Lipcani, Alexandr Țurcanu, recursul suplimentar al directorului Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol și recursul avocatului Serghei Culicov în interesele condamnatului Vasile Oprea, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05.08.2024 la plângerea condamnatului Vasile Oprea împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 05 iunie 2024 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Oprea Vasile împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. În motivarea plângerii condamnatul a invocat că, se deţine în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, începând cu 03.01.2024 pînă în prezent, în condiţii inumane, şi anume: nu se respectă norma spaţiului locativ; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor; celule populate cu diferite insecte; apa de calitate rea, solicitând constatarea faptului deţinerii sale în condiţii inumane şi degradante în Penitenciarul

nr.2 Lipcani începând cu 03.01.2024, cu reducerea pedepsei şi cu oblicarea administraţiei penitenciarului se înlăture condiţiile precare de detenţie.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05.08.2024, s-a admis plângerea condamnatului Oprea Vasile împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale; s-a constatat faptul că, Oprea Vasile a fost deţinut în perioada 03 ianuarie 2024 - 17 iulie 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 196 (una sută nouăzeci şi şase) zile, în calitate de condamnat; în condiţiile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Oprea Vasile cu 20 (douăzeci) zile pentru 196 (una sută nouăzeci şi şase) zile, în care acesta s-a aflat în detenţie, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (unu) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie; termenul pedepsei definitive stabilită lui Oprea Vasile Victor, prin sentinţa Judecătoriei Edineţ, sediul central din 17.07.2023, cu închisoare pe un termen de 04 (patru) ani, s-a redus cu 20 (douăzeci) zile; s-a obligat administraţia Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul adjunct al Penitenciarului nr.2 Lipcani, Alexandr Țurcanu a depus recurs preventiv, ulterior directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, cu recurs suplimentar, în termen au contestat încheierea sus-menționată și au solicitat admiterea cererilor de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05.08.2024, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă plângerea condamnatului Vasile Oprea, ca neîntemeiată.

În motivarea recursului suplimentar, a invocat argumentele ce urmează:

- În Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Oprea Vasile i-au fost acordate minime necesare de detenţie, și anume:

- Condamnatul a fost deţinut în celula bine iluminată şi ventilată. Iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul 3 geamuri din termopan, care se deschid. Iliminarea artificială a fost asigurată prin 4 corpuri de ilum, câte 100 Wt. Încalzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu 3 calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi sepărate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate. Condamnatului a fost acordat dreptul la deplăsarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limetele stabilite de administraţia penitenciarului. Spălarea hainelor a fost efectuată

prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşine de spălat de tip automat. în penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor. Deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuiază trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat. Asistenţa medicală se acordă în regim non-stop. Alimentaţia corespunde standartelor stabilite. În Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din fîntîna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standartelor.

- Standartele CEDO prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m2. însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de Ia minimul standartelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atîta timp cît se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi).

- Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii.

- Examinarea criteriului ,,spaţiu acordat fiecărui deţinut" prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

- Aşadar, judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Împotriva încheierii instanței de fond a depus recurs și avocatul Serghei Culicov în interesele condamnatului Vasile Oprea, invocând că instanţa de judecată nu a argumentat îndestul poziţia sa privind calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie în calitate de condamnat, or, din plângerea condamnatului Oprea Vasile şi din materialele examinate în şedinţa de judecată rezulă că Oprea Vasile a fost şi este deţinut în condiţii care lasă de dorit fără a se deosebi sau putea fi determinate după anumite gradaţii, provocând în final anumite suferinţe fizice cât şi psihice faţă de acesta, consideră că instanţa urma să-şi motiveze detaliat decizia sa de ce se reduce cu o zi dar nu cu două zile în mod concret pentru fiecare caz în parte, deoarece în speţa dată urma de a fi redus la maxim, cu referire la prevederile art. 473/4 CPP, solicitând admiterea recursului, casarea parţială a încheierii cu emiterea unei decizii prin care să-i fie redus în condiţiile art. 473/4 alin. (4) CPP din pedepsa

stabilită lui Oprea Vasile cu calcularea a 2 (două) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor declarate, părțile nu au depus referință.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursurilor declarate, Colegiul penal consideră justificat să fie admis din alte motive decât cele invocate, cu casarea parțială a încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 05.08.2024, în latura rotunjirii eronate a termenului deținerii condamnatului în penitenciar, și în partea calculării termenului deținerii în condiții inumane a condamnatului în Penitenciarul nr.2 Lipcani și reducerii termenului pedepsei, în cadrul examinării plângerii condamnatului referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte, din următoarele considerente:

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) CPP, *judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: ...admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții: ... rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul reține următoarele circumstanțe de fapt, după cum urmează:

Prin sentinţa Judecătoriei Edineţ, sediul Central din 17.07.2023, Oprea Vasile a fost condamnat în baza art.152 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 04 (patru) ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 17.07.2023, cu includerea în acest termen perioada aflării în stare de arest din 09.01.2023 până la 03.02.2023 (f.d. 20 - 23).

Prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 13.12.2023, sentinţa Judecătoriei Edineţ, sediul central din 17.07.2023 a fost menţinută fără modificări. Termenul executării pedepsei în privinţa lui Oprea Vasile s-a calculat din 13.12.2023, cu includerea în acest termen perioada aflării în stare de arest din 09.01.2023 până la 03.02.2023 şi de la 17.07.2023 până la 13.12.2023.

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Oprea Vasile s-a aflat în detenţie: 1) în Penitenciarul nr.11 Bălţi, în perioada 11 ianuarie 2023 - 03 februarie 2023, 18 iulie 2023 - 03 ianuarie 2024; 2) în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 03 ianuarie 2024 - 17 iulie 2024, data depunerii raportului.

Potrivit raportului menționat, condamnatului i s-au asigurat condiţii minime de detenţie în P-2 Lipcani, care nu contravin art.3 CEDO.

Cu referire la încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05.08.2024, Colegiul penal stabilește că judecătorul de instrucție corect a admis plângerea condamnatului Oprea Vasile împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de fond privind constatarea faptului că Oprea Vasile a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Oprea Vasile pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Licani, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473[2] alin. (1) Cod Procedură Penală*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473[2] alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.*

Conform prevederilor art. 473[4] alin. (4) CPP*, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul

de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Oprea Vasile s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Recurentul mai pretinde că Oprea Vasile nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman sau degradant, fiind asigurat cu minimul de întreținere.

Argumentul recurentului, Colegiul penal îl apreciază ca nefondat, în acest sens menționând prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m², care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenție. În general, este vorba despre cazurile în care *spațiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m².

Colegiul penal reține criticile invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că: Oprea Vasile s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici-un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Oprea Vasile pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Totodată, Colegiul penal consideră că solicitarea apărării privind reducerea pedepsei condamnatului cu calcularea a două zile de reducere pentru 10 zile de detenție în calitate de condamnat, este fără temei în împrejurările constatate de instanța de fond.

Afirmațiile invocate de avocat sunt cu caracter de declarație și nu pot fi reținute, mai ales că anume că instanța de fond a admis plângerea condamnatului referitor la condițiile de detenție și a redus pedeapsa condamnatului, alte temeiuri de constatare a condițiilor de deținere a condamnatului, care ar permite calcularea în alt mod a reducerii pedepsei nefiind stabilite.

Cu toate acestea, totuși instanța de recurs va casa parțial verdictul judiciar emis de către prima instanță, urmând a se reține că deși instanța de fond just a constatat că Oprea Vasile s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în mod eronat a dispus rotunjirea perioadei reduse, cu reducerea pedepsei condamnatului Oprea Vasile cu **20 zile**, pentru perioada de **196 zile** în favoarea condamnatului, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie, or, termenul rămas de 6 zile ce nu poate fi redus, urma a fi lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei, cu ulterioara lui soluționare deja într-o altă procedură distinctă, evident prin prisma efectelor juridice prevăzute la art.473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală.

Așadar, Colegiul penal constată deținerea lui Oprea Vasile în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în perioada 03.01.2024-17.07.2024, în total 196 zile, în calitate de condamnat. Astfel, în conformitate cu art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Oprea Vasile cu 19 zile, pentru perioada de 196 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calcularea 1 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie.

Prin urmare, termenul pedepsei definitive de 4 (patru) ani închisoare, stabilit lui Oprea Vasile prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Central din 17.07.2023, se reduce în total cu 19 zile.

În privința perioadei rămase de 6 (șase) zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală care nu poate fi redusă, Colegiul consideră necesar de a le lăsa în continuare la termenul de executare a pedepsei.

În lumina celor evidențiate, Colegiul penal consideră că soluția instanței de fond constituie temei pentru recurs, în acest sens, urmând a fi pronunțată o nouă hotărâre.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul directorului adjunct al Penitenciarului nr.2 Lipcani, Alexandr Țurcanu, recursul suplimentar al directorului Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol și recursul avocatului Serghei Culicov în interesele condamnatului Vasile Oprea, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 05.08.2024 la plângerea condamnatului Vasile Oprea împotriva administrației instituției penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se admit, din alte motive decât cele invocate, cu pronunțarea unei noi hotărâri, după cum urmează:

Se constată deținerea lui Oprea Vasile în condiții inumane contrare prevederilor art.3 CEDO în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în total 196 (una sută nouăzeci şi șase) zile, în perioada 03.01.2024-17.07.2024, în calitate de condamnat.

În conformitate cu art.473^4 alin.(4) Cod de procedură penală, se reduce pedeapsa condamnatului Oprea Vasile cu 19 (nouăsprezece) zile, pentru perioada de 196 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calcularea a unei zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 6 (șase) zile, calculate în condițiile art.473^4 alin.(4) din Codul de procedură penală care nu poate fi redusă, se lasă în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Termenul pedepsei definitive de 4 (patru) ani închisoare, stabilit lui Oprea Vasile prin sentința Judecătoriei Edineț sediul Central din 17.07.2023, se reduce în total cu 19 (nouăsprezece) zile.

În rest, se mențin dispozițiile încheierii instanței de fond.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Oxana Mironov